

Т.О. Мороз, канд. екон. наук
Миколаївський національний аграрний університет

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В АГРАРНИЙ СЕКТОР МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті обґрунтовано необхідність залучення іноземних інвестицій в розвиток аграрного сектору як одного із джерел забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку її сфер та екологічного захисту довкілля. Проаналізовано тенденції залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор Миколаївської області, в результаті виявлено не достатню інвестиційну насиченість. Розглянуто основні перешкоди, що гальмують приплив прямих іноземних інвестицій в аграрну галузь. Запропоновано комплекс заходів для активізації залучення коштів іноземних інвесторів.

***Ключові слова:** іноземні інвестиції, аграрний сектор, прямі іноземні інвестиції, інвестиційна діяльність, інвестиційна привабливість.*

Постановка проблеми. Забезпечення сталого розвитку і економічного зростання аграрного сектору є одним з пріоритетних напрямів економічної політики України. На сучасному етапі важливими і актуальними є питанням активізації інвестиційної діяльності, залучення та використання іноземних інвестицій, які виступають одним з головних засобів забезпечення продовольчої безпеки держави, гарантом розвитку її сфер та екологічного захисту довкілля.

Для аграрного сектору Миколаївської області в умовах зниження інвестиційної привабливості та активності підприємств галузі важливим є залучення іноземних інвестицій, як одного з найефективніших механізмів подальшого успішного їх розвитку. Від ефективності інвестиційної діяльності залежать стан аграрного виробництва, рівень технічної оснащеності основними засобами аграрних підприємств, можливості структурної перебудови економіки, вирішення соціальних і екологічних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор України і Миколаївської області присвячені наукові праці багатьох учених-економістів серед яких: А.П. Гайдуцький, С.А. Гуткевич, В.П. Савчук, Т.В. Майорова, В.В. Бочаров, А.А. Пересада, О.В.Носова, О. Сталінська, Г.П. Лайко,

В.О. Коюда, П.Т. Саблук, В.Є. Швець, І.А. Бланк, У. Шарп, Ю. Брігхем та ін.

Однак, незважаючи на багатоаспектність наукових досліджень, деякі питання, пов'язані із особливостями інвестування аграрного сектора, напрямів вирішення проблем у цій сфері, підвищення ефективності інвестиційних процесів та впровадження механізмів і заходів їх активізації залишаються недостатньо вивченими.

Формулювання цілей статті. Розкриття сутності та аналіз проблем іноземного інвестування аграрного сектора Миколаївської області, розробка перспективних напрямів і заходів щодо активізації інвестиційної діяльності в галузі області в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу досліджень. На переконання А. Гайдучього, в умовах становлення ринкових відносин для виходу з кризового стану аграрного сектора та розвитку його галузей необхідним є покращення інвестиційної привабливості і підвищення інвестиційної активності [1]. Основні умови привабливості аграрного виробництва України в цілому, і Миколаївської області зокрема, є: родючі ґрунти, сприятливі географічні умови, наявність кваліфікованої робочої сили, привабливе географічне розташування аграрного сектору [2].

Проте, в сучасних умовах обсяги залучених іноземних інвестицій в аграрний сектор є недостатнім, що призводить до ряду руйнівних процесів у продуктивних силах галузі, погіршення стану земельних ресурсів, зниження ефективності сільськогосподарського виробництва, надходження на український ринок низькоякісних імпортних продовольчих товарів, погіршення рівня якості життя населення країни.

Розподіл іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки Миколаївської області за видами економічної діяльності представлено в таблиці.

Обсяг прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу), внесених з початку інвестування в економіку Миколаївської області в 2014 р. становив 282,8 млн дол. США, що на 85 % (130,5 млн дол. США) більше порівняно з 2012 р. В розрахунку на одного мешканця області обсяг прямих іноземних інвестицій в 2014 р. зменшився порівняно з 2012 р. на 112 долари США і склав 119 долари США. За темпами зменшення обсягу прямих іноземних інвестицій Миколаївщина посіла дев'яте місце серед регіонів України.

Кількість країн світу, з яких надходили інвестиції в економіку області, на 1 січня 2010 р. становила 44 країни, на кінець 2014р. – 54. Упродовж цих років п'ятірка основних країн-інвесторів змінювалась. На кінець 2014 р. основними країнами-інвесторами області були Кіпр,

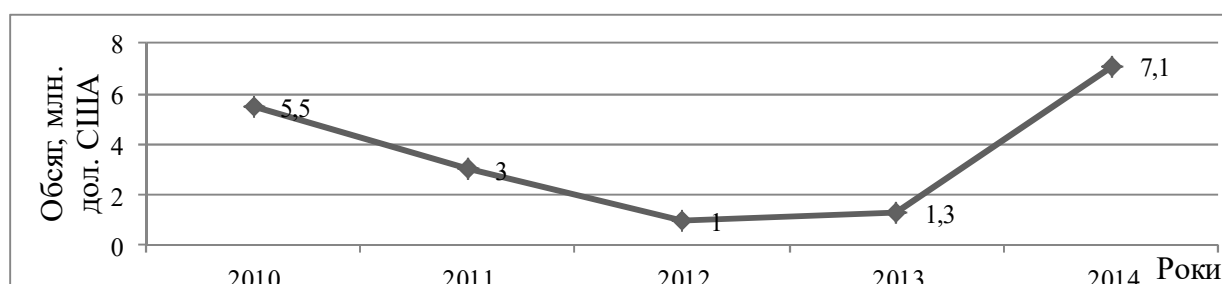
Нідерланди, Австрія, Швейцарія та Бельгія (понад 80 % загального обсягу прямих інвестицій в економіці області), на початок 2010 р. – Нідерланди, Кіпр, Російська Федерація, Віргінські Острови (Британія) та Італія (понад три чверті).

Прямі іноземні інвестиції аграрного сектора в загальному обсязі іноземних інвестицій в Миколаївську область

Види економічної діяльності	Обсяг іноземних інвестицій					
	тис. дол. США			% до загального обсягу		
	2012р.	2013р.	2014р.	2012р.	2013р.	2014р.
Всього	152327,4	244687,4	282845,2	100,0	100,0	100,0
Сільське господарство	1015,4	1381,9	7099,3	0,7	0,6	2,5
Промисловість	78635,0	115952,5	114721,1	51,6	47,4	40,5
Будівництво	6223,9	1133,8	2489,5	4,1	0,5	0,9
Торгівля	8266,6	9350,3	28205,6	5,4	3,8	10,0
Операції з нерухомим майном	14472,3	13199,7	35409,9	9,5	5,4	12,5
Інші	43714,2	103669,2	94919,8	28,7	42,3	33,6

Джерело: побудовано за даними [3, с. 116; 4, с. 122].

Приплив прямих іноземних інвестицій в аграрний сектор Миколаївської області протягом досліджуваного періоду має тенденцію до збільшення (рис. 1).

Динаміка прямих іноземних інвестицій в аграрний сектор Миколаївської області

Джерело: побудовано за даними [3, с. 116; 4, с. 122].

В 2014 р. загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в аграрний сектор області найбільший за останні 5 років і становить 7,1 млн дол. США., тоді як в 2010 р. – 5,5 млн дол. США. Однак частка прямих іноземних інвестицій становить лише 2,5 % від загального обсягу, проте це найкращі показники порівняно з попередніми роками, адже в 2012 р. вона становила 0,6 %, а в 2010 р. – 1,9 %.

В розрахунку на одне аграрне підприємство в 2014 р. надійшло 1,57 тис. дол. США, тоді як в 2012 р. цей показник становив лише 212 дол. США. Протягом 2014 р. в аграрний сектор Миколаївської області надійшли іноземні інвестиції з 10 країн – Нідерланди, Австрія, Бельгія, Велика Британія, Кіпр, Швейцарія, Норвегія, Німеччина, Молдова, Китай. Головним іноземним інвестором є Кіпр, який в 2014 р. вклав 4115,5 тис. дол. США (60 % від загального обсягу). Впродовж останніх років інвестиції з цієї країни займають більше половини від загального обсягу інвестицій в аграрний сектор, це пов'язано з тим що ця країна є зоною, де діє пільгове оподаткування.

Протягом останніх 5 років приплив іноземних інвестицій в аграрний сектор Миколаївської області мав тенденції як до значного зменшення (в 2011 р. – близько 2,5 млн дол. США) так і до інтенсивного збільшення (2014 р. – понад 5,8 млн дол. США). Такі коливання, на нашу думку, пов'язанні з великими ризиками вкладання коштів в галузь.

Багато потенційних іноземних інвесторів утримуються від інвестування в аграрний сектор Миколаївщини, мотивуючи це, насамперед: нестабільністю законодавства в державі та надмірним податковим тиском; неготовністю більшості українських партнерів дотримуватись договірних зобов'язань; відсутністю в аграрних підприємствах інвестиційних проектів, які відповідають міжнародним стандартам; низьким рівнем правового та судового захисту прав інвесторів; відсутністю економічних і правових гарантій захисту інтересів інвестора; високим рівнем інвестиційних ризиків та відсутністю механізмів їх страхування; негативним інвестиційним іміджем країни в цілому та низьким рівнем капіталізації прибутків підприємств; відсутністю ефективного державного регулювання у використанні державного інвестиційного ресурсу та нецільове використання амортизаційних фондів.

Отже, в аграрному секторі Миколаївської області склався значний дисбаланс між великим потенціалом залучення іноземних інвестицій і реальними умовами його освоєння іноземними інвесторами. На сьогодні існує безліч перешкод, що гальмують приплив прямих іноземних інвестицій, вирішення яких стає головним завданням державної політики.

Для збільшення залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор Миколаївської області, на нашу думку, необхідно проводити наступні заходи:

- створення позитивного інвестиційного іміджу Миколаївської області на міжнародному рівні;
- інформаційне забезпечення процесу іноземного інвестування;
- сприяння реалізації системи інвестиційних проектів, що мають суттєвий вплив на розвиток економіки області;
- підвищення ефективності державного управління процесами іноземного інвестування на регіональному рівні.

Крім того, розвивати інвестиційну діяльність для надходження іноземних інвестицій в Миколаївську область можна, беручи участь у міжнародних виставках-ярмарках. Розповсюдження в Миколаївській області через виставкову діяльність малого та середнього підприємництва, на нашу думку, надасть можливість весь час піднімати свій рівень, залучати до співпраці підприємців різних регіонів і країн.

Висновки. Аналіз іноземних інвестицій в аграрний сектор Миколаївської області свідчить, що на сьогодні він не достатньо інвестиційно насичений, оскільки в 2014 р. лише 2,5 % від загального обсягу іноземних інвестицій в економіку області було спрямовано на його розвиток.

Забезпечити стабільний, конкурентоспроможний і сталий розвиток аграрного сектору Миколаївської області можна за умови створення сприятливого інвестиційного клімату та запровадженню заходів щодо активізації залучення коштів інвесторів.

Бібліографічний список: 1. Гайдуцький А.П. Інвестиційна привабливість ринку землі в Україні // А.П. Гайдуцький // Економіка АПК. – 2005. – № 8. – С. 75-79. 2. Сугай Т.Ю. Стан інвестиційного клімату в АПК України / Т.Ю. Сугай // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 10. – С. 18-24. 3. Статистичний збірник «Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності у Миколаївській області» / за ред. О.Г. Ковалюк. – М.: Головне управління статистики в Миколаївській області, 2015. – 148 с. 4. Статистичний збірник «Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності у Миколаївській області» / за ред. П.Ф. Зацаринського. – М.: Головне управління статистики в Миколаївській області, 2012. –135 с.

Т.О. Мороз. Привлечение иностранных инвестиций в аграрный сектор Николаевской области. В статье обоснованно необходимость привлечения иностранных инвестиций в развитие аграрного сектора как одного из источников обеспечения продовольственной безопасности

государства, гарантом развития ее сфер и экологической защиты окружающей среды. Проанализированы тенденции привлечения иностранных инвестиций в аграрный сектор Николаевской области, в результате обнаружена не достаточная инвестиционная насыщенность. Рассмотрены основные препятствия, которые тормозят прилив прямых иностранных инвестиций в аграрную отрасль. Предложен комплекс мероприятий для активизации привлечения средств иностранных инвесторов.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, аграрный сектор, прямые иностранные инвестиции, инвестиционная деятельность, инвестиционная привлекательность.

T.O. Moroz. Attracting foreign investment in the agricultural sector of the Mykolaiv region. Primary purpose of the article is opening of essence and analysis of problems of the foreign investing of agricultural sector of the Mykolaiv region, development of perspective directions and measures, on activation of investment activity in industry of region in modern terms. Paper used the method of theoretical generalization, analysis, statistical and mathematical, bibliographic. An informative base is statistical information, scientifically analytical articles, Internet resources, own calculations of authors. In the article grounded necessity of bringing in of foreign investments for development agricultural sector as one of sources of providing of food safety of the state, by the guarantor of development of its spheres and ecological defense of environment. The tendencies of bringing in of foreign investments are analyzed in the agriculture Mykolaiv region, resulting not found sufficient investment saturation. In the agriculture sector of Mykolaiv region there is a significant imbalance between large potential of bringing in of foreign investments and real terms of his mastering by foreign investors. Basic obstacles which break the wave of direct foreign investments in agricultural sector are considered. Set of measures to enhance the attraction of foreign investors. Among them: creating a positive investment image of Mykolaiv region internationally; information support of foreign investment; promotion of system of investment projects that have a significant impact on the regional economy; improving the efficiency of state administration of foreign investment processes at regional level. For activation of investment processes actual is acceptance of participating in international exhibitions-fairs. Consequently, to provide stable and sustainable development of the agricultural sector in Mykolaiv region can be provided to create a favorable investment climate.

Key words: foreign investments, agriculture sector, foreign direct investment, investment activity, investment attractiveness.